

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Artykuł "Uitel a dlnici"

Liczba stron oryginału

2

Liczba plików skanów

3

Liczba plików publikacji

3

Sygnatura/numer zespołu

TR 031.083

Data wydania oryginału

1910

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

Vychází denně v 6 h. ráno,
pondělí o 12. hod. polední,
v neděli s přílohou:
„Dělnická Besídka“.

Redakce
Myslíkova ul. 1959-II. (15 n.)
Rukopisy se nevracejí.

Administrace
Myslíkova ul. č. 1959, přijímá
předplatné a inseráty.
Inserční doklady musí být
objednány.

PRÁVO LIDU

Ústřední orgán československé sociálně demokratické strany dělnické.

Telefon č. 2122. Pošt. spoř. čís. 41.877.

Motto: „Vlastní silou.“

Císlo prodává se
v Praze i na venkově:
ve všední dny za 6 h,
v neděli za 8 h.

Předpláci se v Praze
s donáškou do domu:
na měsíc . . . K 1.80
na čtvrt roku . . . 5.40
Poštou v Rakousku:
na měsíc . . . K 1.80
na čtvrt roku . . . 5.40

Do Německa:
na měsíc . . . K 2.40
Do ostatních států:
na měsíc . . . K 3.—

Dnešní číslo vyšlo o 10 stranách.

Učitelé a dělníci.

Nad školstvím v Čechách vznáší se broživá katastrofa. Má se stát obětí rozvratu v zemském hospodářství. Orgány zemské správy hledají východisko z finančních nesnází, zaviněných nedělností měšťácko-šlechtického sněmu, a vedle dosavadního omezení nákladů na školství se chystají ke krokům tak dalekosáhlým, jako je zavírání tříd školních a propouštění učitelstva. Čeští i němečtí učitelé protestují a varují. Devět velkých učitelských korporací českých vydalo společný projev, ve kterém upozorňují rodiče školních dětí na atentát, který zemský výbor připravuje, volají všechny pokrokové strany ku pomoci a žalují, že to vše se děje za asistence přísedicích, zastupujících vlivné strany politické. Tento projev je adresován v první řadě rodičům dělnickým, neboť ti mají na školství obecném a měšťanském, jako jediném zřídle vzdělání svých dětí, největší zájem.

Atentát na školství je bezprostředním důsledkem německé obstrukce na zemském sněmu. Ta čelila proti volební opravě a byla namířena také na rozvrácení lidové sněmovny. České měšťácké strany skutečně sedly německým měšťákům na lep a rozvracely obstrukcemi vídeňský parlament. Dnes však je v lidové sněmovně po obstrukci, zdravá síla všeobecného rovného práva hlasovacího ji smetla, ale zemský sněm, z něhož byl útok proveden, se kácí v rozvaliny. Příčiny úžasných věcí, které se ve školství českém mají teď provádět, vězí však hlouběji. Klerikální reakce, která veškeré školské záležitosti v Čechách drží ve svých spárech, chytá se této vítané příležitosti, aby zasadila kulturnímu vývoji obyvatelstva v Čechách těžkou ránu. Jak čeští, tak němečtí klerikálové v Čechách za posledních let se připravují na výboj s povážlivou odvahou a s horu jim má být poskytnuta pomocná ruka dalším zmračením školy. Klerikálové mají v zemském výboru v Čechách neuvěřitelně silnou pozici. Jest dosud ve svěží paměti, co uváděl přísedící zemského výboru dr. Škarda o diktatuře náčelníka českých klerikálů Schönborna v kancelářích zemského výboru, nedávno na valné hromadě klerikální katolicko-politické jednoty okazale se přihlásil předseda zemského výboru maršálek Lobkowicz mezi klerikální předbojovníky v Čechách a referentem o záležitostech školských je katolický prelát dr. Burian! To je černý triumvirát, který vládne nad českým královstvím! A na kolik má tento triumvirát vědomí své moci a síly, ukázal prelát Burian v odpovědi na učitelský protest v klerikálním „Čechu“, kde tonem zupáka se osopil na učitelské organizace, jimž předhazoval, že podporují bráněním školy německou obstrukci na sněmu a opovážlivě jim vmetl v tvář nadutá slova, že chvála učitelů českých by ho „pálila jako nejžhavější železo a tížila jako mohutný balvan“. Ideálním referentem zemského výboru pro záležitosti školské v království českém tedy jest, aby ho učitelé a rodičové proklínali!

To jsou poměry, které skličují hrůzou každé srdce, bijící pro pokrok a osvětu. V první řadě učitelé mají důvodné příčiny, aby s nejchmurnějšími obavami hleděli budoucnosti vstříci, protože jde o jejich existence. Žel, že nemůžeme učitelstvu jako celku dáti vysvědčení, že pro záchranu svou a pro vysvobození školy v Čechách ze spárů černého triumvirátu vykonalo, co v jeho silách bylo a co bylo jeho povinností. V projevu učitelů se žaluje na čelné politické strany, které v zemské správě mají své zástupce. Nejsilnější českou

politickou stranou na zemském sněmu a tedy také nejvlivnější ve správě země jsou čeští agrárníci a jim v první řadě platí tato výzva. Ale ze zkušenosti můžeme říci, že není důs v Čechách politické strany, která by učitelům měla tolik děkovat za své úspěchy, jako právě strana agrární. To přiznávají v posledním svém čísle i „Učitelské Noviny“, které upozorňují na mravní zhoubu a reakční nebezpečí, přivoděné agrární stranou a varují učitelstvo před ní. Charakterisují její činnost takto: „Agrární strana ovládá místní a okr. školní rady, rozhoduje v zemském výboru, takže učitelstvo jest vydáno na její milost i nemilost. Mnohemu sice politické činy agrární strany a zvláště činy místních agrárních veličin nejsou po chuti, leč nevída pomoci, vstává se v objeti těch, kteří dosud ani k učitelstvu ani ku škole lásky neukázali. Mohli bychom říci, že ve straně agrární ožilo staré mladočestství venkova ve zhoršené formě. Jak jinak lze nazvat stranu, která stojí a trvá subvencemi, protekcí, nepotismem: pojď s námi a my se o tebe postaráme, jsi socialista, k nám do vesnice za učitele nsmíš! Pravím ve zhoršené formě, poněvadž mladočeská strana své lidi protežovala, přece však proti lidem jiného přesvědčení nevystupovala tak hrubě, ba nelidsky, jako činí strana agrární ve svých místních veličinách.“

Učitelství list ukazuje na hrozný stav škol pod vládou agrárníků na venkově a pisatel článku tu praví: „Třidy škol venkovských jsou po leta přeplněny, pobočky se nezřizují. Učím 11 let a za tu dobu působení na venkově neměl jsem ani jednou méně než 50 žáků; kolegové mi sdělují, že můj nejvyšší počet 83 žáků byl jejich ideálem, když musili učit 110, 116—150 žáků v jediné třídě. A to všechno konečně vinou místních a okresních školních rad nebo zemského výboru, kdež všude dnes vládne agrárníci! Vždyť jsme to za jejich vlády na zemském sněmu přivedli tak daleko, že se vůbec v dohledné době nebudou pobočky zřizovati, a byla obava, že celá řada učitelstva se ocitne na dlažbě zrušením četných poboček zatímních!“

Vliv agrárníků českých, kteří v této protiškolské politice jdou společně s agrárníky německými a klerikální šlechtou, opírá se o privilegované volební řady v zemi. A tak cesta k nápravě vede jen bojem za všeobecné rovné právo hlasovací, který podstupuje sociálně demokratické dělnictvo a spojením kulturního úsilí českého i německého dělnictva sociálně demokratického v Čechách se společným úsilím českého i německého učitelstva proti česko-německé agrární a klerikální reakci. Děsivé zjevy ve školské správě Čech ukazují tak jasně, jako nikdy dosud, že učitelstvo škol obecných a měšťanských je přímo existenčně spjato s organizovaným dělnictvem sociálně demokratickým, že je tu železná společenství zájmů o školu a společenství boje proti klerikální reakci. Dovedou to učitelé vyčíst z Jobových zvěstí, které k nim přicházejí co chvíli z Malé Strany?

Volební oprava pro Chorvatsko.

(Pávodní dopis.)

V Záříbě, 12. května.

Konečně jsme jisti, že se volební oprava pro naši zemi aspoň ve sněmu projedná. Přece však nejsme jisti, zdali se doopravdy stane také zákonem.

Dobře uvažujeme slova, když tvrdíme, že ústava naše není dosud zajištěna. Sám „ústavní“ bán — bán koalice chorvatsko-srbské — brozil nedávno sněmu otevřeně, bude-li sněm kritisovati úředníky státní, jaci jsou, na př. „slovutného“ Accurti, Tarrabochie, Košutiće atd., že tento sněm rozežene.

Na tento projev protidůstavní a protiparlamentární reagoval pouze poslanec Supilo, jehož podpo-

ruje také sociálně demokratický poslanec Vitomir Korač.

Většina sněmovní, chorvatsko-srbská koalice, proti tomuto projevu bázou se ani nehnula, zřejmý to důkaz, jak chápe naše buržoasie (také „pokroková“) ústavnost a parlamentarism, když sedí v teplých křeslech vládních a vládní většiny. Vládní většina se vyhýbá každému i sebemenšímu nesouhlasu s vládou maďaronskou a krajně klerikální a dovoluje si pouze kývatí hlavou ku schvalování každého vládního jednání, třeba se přičilo ústavnímu smýšlení a pořádku.

Stejně tak bude s touto opravou volební. Chorvatsko-srbská koalice je s ní spokojena a smíšený sněmovní výbor pro volební reformu navrhnul plenu, aby vládní předloha přijata byla sněmem beze změn.

Máme před sebou 47 §§ této reformy s dlouhým odůvodněním. Dovolujeme si zde citovati několik řádek tohoto odůvodnění, abychom ukázali, jak o nyní platném volebním řádu soudí navrhovatel nové reformy — sama vláda, a potom ukážeme, jak se dnešní oprava liší od starého volebního řádu z roku 1881 ze dne 15. července (zák. č. 43.).

V odůvodnění se praví: „Roku 1867 byl daňový census náležitě zvýšen a toto zvýšení zůstalo stejným až do dneška. Chorvatsko je podle toho jediná země na světě, kde dnes existuje omezenější volební právo než před šedesáti lety. Tato stacionární, úžasně zpátečnická tendence chorvatského volebního zákonodárství velmi podivuhodně kontrastuje s vývojem moderního volebního práva ve všech ostatních zemích, kde se účastnění při politických právech rozprostírá na nejširší vrstvy lidu. A tím se stalo, že Chorvatsko-Slavonie co do počtu voličů — jenž nedosahuje ani 2 procent veškerého obyvatelstva — byla vržena do nejposlednější řady mezi civilisovanými zeměmi. Aby mizerie byla ještě větší, procento voličů vzrostlo obyvatelstva den co den klesá, což se vysvětluje též dočasnou daňovou reformou. A to se děje ve chvíli, kdy se Uhersko, kde počet voličů obnáší přece jen 6—7 procent obyvatelstva, chystá ke značnému rozšíření volebního práva. Ze všech těchto důvodů a se zvláštním zřetelem k dnešní politické situaci je nevyhnutelnou politickou nutností co nejrychlejší zavedení volební reformy.“

První a hlavní účel této předlohy je snížení volebního censusu.

Stěžejní zásady volebního řádu přijaty jsou nezměněné dle této „volební reformy“: volební právo zůstává jako dosud omezeno na census daňový a inteligenci, ono je vázané, nerovné a veřejné, leč zrušeno jest nepřímé hlasování.“

Kdo dovede z těchto rádek čísti, dozví se leccého. Vláda přiznává, že nynější volební zákon jest svého druhu nejzpátečnickější.

Ale vláda uznává dále, že tento volební řád nezměnila ani zásadně, leč co do nepřímého hlasování, ani jinak, leč co do volební techniky.

Tedy pouhé snížení censusu volebního! Jinak je volební právo omezené, nerovné a hlasování je veřejné.

Je pravda, snížení censusu zvyšuje počet voličů ze 47.000 na 250.000 — ale volební geometrie se nezměnila, natož aby bylo dbáno práva a zájmů všech tříd národa a zvláště nepotlačenějšího a nejbezprávnějšího — lidu pracujícího.

Ale což to všechno platí, když volební právo není nikterak zachráněno před šikanami a terorem od shora i zdola. Přece máme ke starému volebnímu řádu zákonem novou a ochranu volebního práva; kdo ručí lidu, že se mu dostane zadostiučinění v případě hrubého porušení zákona a práv, jestliže celé soudnictví a naše ústava jest jen zdánlivou a jestliže jest prostředkem maďaronské a klerikální vlády a buržoasní většiny sněmovní ke ztotožnění lidu a našich národních práv?!

Nenecháme se mýlit a klamati slovy a hesly, pozorujeme věci přímo, a proto se obáváme, že ani tato oprava není ničím jiným, než klamnou nadějí buržoasie naší, že se jí tím podaří vrhnouti prach do očí pracujícímu lidu a všem doopravdy demokraticky smýšlejícím lidem.

Toho jest si naše sociální demokracie vědoma. Je si vědoma práv pracujícího lidu, ale též jistého fakta, že dnešní naše buržoasie, třeba „pokroková“, „svobodomyslná“ a jak se ještě jme-

nje, není pro všeobecné rovné, přímé a tajné volební právo.

Jak chorvatsko-srbská koalice, tak vláda se omlouvají, že dnes není možno provedení všeobecného volebního práva pro Chorvatsko z důvodu, že mezi provedením všeobecného práva v Uhrách a v Chorvatsku existuje junctim, jak zní prý také císařský list.

Sociálně demokratický poslanec Korač ve své řeči dokázal, že toto mínění je nesprávné, a také právě z císařského listu vyvodil neexistenci junctim. Žádný se proti tomuto výkladu ve sněmu neozval, jen „pokrokový“ Srb Pribežević vykřikl ke Koračovi: Dejte nám všeobecné právo, my nebudeme proti němu!...

Z těchto slov přímo číší bezradnost a impotence naší buržoasie! Sedět ve vládní většině, o nic se nestarati a vyzývati bezprávné massy lidu — dejte nám všeobecné hlasovací právo! Ano — toto přiznání je přece cenné. Buržoasie musí uznati, že také tento bídný kousek volebního práva má se připsati k zásluhám pracujícího lidu, oněm 800 našim dělníkům, kteří již v roce 1899 podali petici na sněm, aby bylo zavedeno všeobecné právo hlasovací.

Toto buržoasie naše uznává, avšak uznati nechce, že právě její vinou to jest, že již dnes nemáme všeobecného hlasovacího práva a že právě její bezradná politika a státoprávní blouznění demokracie zavinily dnešní zoufalou situaci.

Dřívější buržoasní strany činily opozici msdaronství, khuenovštině a klerikalismu, žádaly všeobecné právo hlasovací — dnes však zradily veškeré zásady. To je úpadek — nevyčísitelný úpadek bezhlavé politiky našich buržoasních stran.

A toho si musí být vědoma naše sociálně demokratická strana a dle toho se zaříditi.

*

Zde bychom chtěli ukázati na některé speciální body volební reformy:

Aktivní volební právo má každý občan, jenž dosáhl 24 let, je příslušníkem státním a platí přímé daně 10, 15 nebo 6 korun, pak úředníci státní, obecní atd., též ti, kteří s úspěchem složili zkoušky maturitní na gymnasiu či realce; konečně všichni ti, kteří mají akademické diplomy.

Pokud se týče zádrub, přičteno je právo hlasovací hlavě zádruby; je-li hlavou tou žena, má hlasovací právo nejstarší mužský člen zádruby.

Zvláštní zákonné ustanovení platí pro úředníky společné vlády, nevyjímaje ani železniční úředníky. Vláda nedbala národních zájmů, neboť společná vláda, kdykoli se jí zalíbí, může způsobiti tlak na své úředníky — vláda uherská, nezodpovědná chorvatskému sněmu.

Stejně tak málo pokrokovým je ustanovení, že právo hlasovací v zádruze, je-li hlavou její žena, má nejstarší mužský člen též zádruby.

Dovede-li být žena hlavou zádruby, může klidně být také voličem.

Vyjimku z práva aktivního činí vojáci a vojenští úředníci, vojenští kněží, gázisti, četníci a policie, zařazená po vojensku.

Pasivní právo hlasovací náleží každému příslušníku té oné obce v Chorvatsku a Slavonii, jenž má právo aktivní, není-li vyloučen z práva hlasovacího a je-li schopen psáti v chorvatském jazyku.

Nepřípustná je volitelnost úředníků soudních, společných úředníků, velikých županů a všech úředníků zemské správy, též veřejných zapisovatelů, úředníků veřejných ústavů i pokladen, jež spravuje vláda nebo obec, obecních úředníků, vyjma starosty atd., též učitelů všech veřejných a soukromých škol, vyjma zářevských universit.

Vynechání učitelů je na naše poměry ve školství dvojnásob povážlivé, neboť hlavně naše školství típí pod jhem klerikalismu a klerikálního špehounství, nehledě k tomu, že právě učitelstvo jest jedním z nejzanebanějších stavů.

Jak se staví sociálně demokratická strana vůči této volební opravě?

Výše zásadně jsme určili naše stanovisko, dlužno však poukázati na jeden fakt, který je příznačným důkazem sebezapírání a prozíravosti naší sociálně demokratické strany. Ona neodmítá přímo tuto volební reformu, učkolí proletariátu dělnickému přamalo prospěje. Vůbec na zájmy pracujícího lidu nebylo vzato žádného zřetele.

Ale sociálně demokratická strana je si vědoma, že nemůže počítati se žádným a snaží se, aby přispěla k dosažení této volební reformy, jež je většinou ve prospěch buržoasie; sociální demokracie však bude usilovati o změnu této volební reformy a neustane, dokud nedocílí takového volebního řádu, kterým budou zaručena práva třídě pracující, dokud se nezavede všeobecné přímé, rovné a tajné právo hlasovací.

—h. —c.

Ze sněmovních výborů.

Rozpočtový výbor konal schůzi za přítomnosti ministra veřejných prací Ritta a ministra vnitra svob. pána Haerdtla. Zpravodaj posl. ryt. Wittek referoval nejdříve o položce „správa státních budov a novostavby“. Při hlasování přijímají se beze změny veškeré rozpočtové položky. Rovněž schváleny byly navržené resoluce. Zpravodaj posl. svob. pán Morsey referuje pak o rozpočtu ministerstva vnitra. Posl. dr. Kramář žádá, aby při příštím sčítání lidu byla zjišťována národnost, aby vláda učinila všechna opatření, aby zabráněno bylo onomu znásilňování a neupřimému vykonávání vlivu, ať už sociálního nebo

politického, které jest způsobilo zfalšovati výsledek sčítání lidu. Na falešné basi na základě obcovacího jazyka s prostředky, jimiž se při sčítání lidu pracuje zejména proti menšinám, nelze nalézt správnou základnu při řešení národní otázky. Rečník zabývá se pak poměry v Haliči a Bukovině. Zejména ostře se staví rečník proti neoprávněnému rozpuštění kulturních spolků rusko-pravoslavného obyvatelstva v Bukovině. Posl. ryt. Vasilko polemizuje s drem Kramářem a lituje, že dr. Kramář, jenž neměl dosud nikdy slova útěchy pro nešťastné poměry Rusínů v Haliči, natož Rusínů v Rusku, používá této příležitosti k tomu, aby na škodu Rusínů vměšoval se do záležitostí ruských. Soudí-li posl. dr. Kramář, že by vláda měla v zájmu státu a světového míru upustiti od nynějšího kursu v této otázce, aby vyhnula se sporům s Ruskem, může rečník raditi vládě k pravému opaku. Porušení ruského obyvatelstva v Haliči a Bukovině jest nejen nebezpečným národům ruskému, nýbrž i státu, a uskutečnil-li se staletá soustavná snaha Ruska, zabezpečiti si v obyvatelstvu Haliče a Bukoviny rusko-národní državu, pak jsou následky toho pro Rakousko a mír nedohledny. Poslanec Němec protestuje proti pronásledování sociálně demokratických dělníků, které stává se nesnesitelným. Přes všechny stížnosti do protizákonného teroru vůči dělníkům ve Škodových závodech v Plzni zůstává vše při starém a správa továrny je vždy drzejší ve své snaze dělníky utlačovati. Dělníkům odnímá se nejenom společovací a shromažďovací právo, nýbrž správa továrny jim také předpisuje, kde musí konati svoje nákupy. Mladíci při odvodu v Čechách, kteří dříve trestáni byli pro nosení černé vázací kravaty na základě „prügelpatentu“, jsou nyní zavírání již i pro černý oblek. Rečník stěžuje si do postupu chrudimského okresního hejtmanství při poslední stavbě obuvnických dělníků firmy L. Popper. Také rozpuštění politického spolku v Praze VII., jež inscenováno bylo s velikým hlukem, jest výmluvnou známkou doby. Ačkoliv se všechny sněmovní strany vyslovily pro politickou rovnoprávnost žen, není dosud změněn paragraf 30. společovacího zákona. O volebním právu žen se vůbec nemluví. Vláda nechce o tom nicového věděti. Rečník varuje vládu, aby dělníkům vždy jenom nedokazovala, že pro ně neexistuje ani ochrana, ani zákonitost. Navrhoje resoluci, kterou vláda se vyzývá, aby postarala se o udržování zákonných předpisů u firmy Škodovy v Plzni. Posl. ryt. Vuković uznává vládní akci na potírání malarie. Posl. dr. sv. p. Battaglia zdůrazňuje potřebu reformy politické správy a podává řadu podrobných reformních návrhů. Poslanec Šilinger žádá, aby při sčítání lidu byla zavedena rubrika „Národnost“. Domáhá se změny shromažďovacího práva v tom smyslu, aby poslancům bylo ponecháno svolávati voličské schůze bez kolkování oznámení politickým úřadům. Posl. R. Romančuk žádá, aby při sčítání lidu židé počítáni byli jako zvláštní národ. Samozřejmě má být ponecháno oněm židům, kteří přiznávají se skutečně k nějaké jiné národnosti, aby přihlásili se jako Němci nebo Poláci. Rečník reaguje pak na výklady posl. dra Kramáře, který se informoval pouze u jedné strany a praví, že posl. dr. Kramář není dobře informován.

Finanční výbor pokračoval v generální debatě o nových daních; debata však byla přerušena návrhem, podaným soudr. Rennerem a členy sociálně demokratické frakce, aby výbor po tak dlouho se zasedání odročil, dokud finanční ministr nedá objasnění ohledně vojenských výdajů a hlavně ohledně dreadnoughtů. Debata, vedená se strany sociálně demokratické, byla velmi ostrá, a teprve k polednímu došlo k hlasování o návrhu Rennerově. Proň se vyslovilo 11 hlasů, proti 16. V souvislosti s pověstmi, že většina finančního výboru danové předlohy vládní ponechá do podzímku a bude žádati, aby se pouze projednávala předloha o zvýšení daně z kořalky, aby tím byla umožněna aspoň částečná sanace zemských financí, v souvislosti s těmito pověstmi změnila také Slovanská jednota svou taktiku. Při hlasování o návrhu Rennerově hlasovali členové Slovanské jednoty buď s vládní většinou anebo před hlasováním odešli, nebo konečně vůbec chyběli. Tento roztržistý obraz vyhlížel takto: Před hlasováním odešel agrárník Chaloupka, národní dělník Choc, agrárník Rolsberg a staroček Vrtal. Do schůze výboru se vůbec nedostavili mladoček Fiedler, klerikál Josef Myslivec, klerikál Hruban, agrárník Subrada a Slovinec Šuklje. Třetí část Slovanské jednoty, poslanci Ivčević a Ploj, hlasovali dokonce s vládní většinou. Na první pohled je patrné, že pouze tato roztržistost Slovanské jednoty a pochybená její taktika byly příčinou vládního vítězství. Tím více zasluhuje proto pokárání, že národní dělníci na místě, aby se postavili proti vládě, z bojiště utekli. — Jak si vláda sama nebyla jista výsledkem, bylo patrné z rozčilení Biliňského. Finanční ministr byl proti všemu svému zvyku a proti své povaze tentokrát tak rozčilen, že se mu tráslý ruce, když si zapisoval poznámky. Když pak se ujal slova, prohlásil ve své řeči, že vláda nijakým oficiálním způsobem vůbec není ve spojení se stavbou dreadnoughtů. Křestanský sociál Gessmann podal však vysvětlení, jak prý se věc má. Podle jeho informací je taková poptávka po dreadnoughtech, že je dotýčná firma v Terstu stavi jen z příčin obchodné spekulace, ponechávaje vládě rakouské na vůli, bude-li je v budoucnosti chtít zakoupiti; kdyby je však nezakoupila, pak prý budou nabídnuty cizím vládám. Proti tomuto výkladu bylo však sociálními demokraty namítnuto, že je to pouhá výmluva, poněvadž vojen-

ské lodi staví se na základě instrukcí ministerstva vojenství, a vláda by pak byla na lavici obžalovaných, kdyby nechala v rakouských loděnicích stavěti tak nebezpečné prostředky pro cizí státy. Návrh sociálně demokratický byl pak zamítnut, ale byl přijat návrh posl. Lichta, jímž se vláda žádá, aby si opatřila od společné vlády informace o tom, jak se to s dreadnoughty má a výboru to sdělila. Všechny vídeňský tisk obviňoval dnes sociální demokraty, že provozují ve finančním výboru obstrukci. K obvinění tomu zavdalo příčinu energické vystoupení sociálních demokratů proti danovým návrhům. Na nedůslednost vládních návrhů poukázal trefně posl. soudr. Seliger. Daně se šmahem zvyšují, ale práva lidu, která mnohde dosud od danového censu jsou odvislá, rozšířiti nikoho ani nenapadne. Posl. Seliger přimlouval se za rozšíření práva volebního do sněmů a do zastupitelstev obecních, a podává návrh: Za podklad rokování v subkomitétu finančního výboru mají být vzaty jen předlohy o změně zákona stran osobní daně a o dani dědičné a z darů, jakož i o všech přímých daních.

Výbor pro jednací řád konal dopoledne schůzi, které se účastnil také ministr vnitra svob. pán Haerdtl a odborový přednost dr. ryt. Friess. Po delší debatě, v níž poslanci dr. Lewický a Choc navrhli, aby se přes vládní předlohu o změně jednacího řádu přešlo k jednacímu pořádku, byl schválen návrh posl. Susteršiče, který zní: Poněvadž výbor považuje vládní předlohu v podstatných částech za nepřijatelnou, usnáší se ustanoviti referenta, jemuž se ukládá, aby do 14 dnů předložil výboru samostatný elaborát obsahující osnovu nového zákona o jednacímu řádu a nový jednací řád. Návrh Lewického a Choce byl zamítnut. Zpravodajem byl zvolen posl. dr. Steinwender.

Školský výbor zamítl návrh posl. Tomaszewského o zřízení poradního sboru pro záležitosti školské a to po delší debatě. Naproti tomu byl schválen návrh dra Gessmanna, jímž se ministerstvo vyučování vyzývá, aby důležité organizační vyučovací záležitosti dalo projednati na veřejných anketách, jakož i návrh posl. Kemettera na rozmnožení míst odborných zpravodajů v ministerstvu vyučování.

Živnostenský výbor schválil ostatní paragrafy zákona o podomním obchodě v podstatě podle návrhů referenta posl. Sturm. Byl zvolen 5členný výbor, který zrediguje osnovu zákona. Za referenta pro plenum poslanecké sněmovny byl zvolen posl. Sturm.

V zdravotním výboru podal posl. dr. Kindermann dotaz o podání předlohy stran lékařského řádu. Vládní zástupce, ministerský rada dr. Šl. Haberler, odpověděl, že doufá, že předloha bude koncem června podána poslanecké sněmovně. Výbor zabýval se pak na základě referátů posl. dra Golla a dra Ellenboga zákonom, usneseným panskou sněmovnou, o potírání a zamezování nakažlivých nemocí.

Legitimační výbor radil se o osnově zákona, který týká se volebního soudu a schválil po návrhu posl. dra Buzka článek 1. zákona, kterým v zásadě se stanoví zřízení volebního soudu. Projednávání ostatních článků bylo odročeno na úterek, až bude vytištěn předložený srovnávací materiál.

Politika domácí.

Poslanec soudr. Josef Barth zemřel.

Pozdě v noci dochází nás zpráva, že, sklácena tuberkulosou, padla první obětí ze sociálně demokratických poslanců. První touto obětí proletářské ckoroby v kruzích sociálně demokratických poslanec jest soudruh Josef Barth, poslanec za Jablonec, Tannwald, Rochlice atd. Zemřel včera dopoledne v Jablonci. Zemřelý byl nyní redaktorem bratrského „Gebirgsbote“ v Jablonci bývalý brusněmská. Narodil se 6. srpna r. 1869. Zažil také na sobě politickou persekuci a byl pro politické delikty žalařován. V soudruhu Barthovi ztrácí německá strana dělnická významného pracovníka a poslanecký svaz vynikajícího člena. Čest budiž památce jeho.

Vláda proti bytové reformě. Jak vážně míní vláda odstraniti nesnesitelné drahotní poměry, zaviněné u nás v Rakousku z velké části její vlastní neprozřetelnou politikou, o tom přímo zarážející důkaz podal včera ministr financí dr. Biliňski v drahotním výboru. Jednou z nejpálčivějších otázek, souvisejících s dnešní drahotou, je otázka bytová. A proti bytové reformě postavil se včera ministr financí, potíraje návrh bytového zákona, projednávaný právě v drahotním výboru. Vytýkal, že prý by stát nesnesl zatížení 6 milionů ročně, které mají být věnovány na bytový fond, a že prý je nepřipadno, aby se zákon ten vůbec v drahotním výboru projednával, když se již podobnou otázkou zabývá finanční výbor, projednávající reformu daně domovní. (!) Takové stanovisko zaujal k zájmům lidu člen ministerstva, který by v prvé řadě měl se o zákon zasaditi, pamětliv jsa toho, že svého času bylo usneseno, že zvláštní ministerská komise má pečovati o opatření proti drahotě. Aby bylo patrné, jak zavřitelné je stanovisko ministra, dělajícího na všech stranách milionové dluhy, citujeme dotýčný návrh posl. soudr. Rennera a posl. Grosse, který přes odpor Biliňského byl